

Előfizetési árak:

Egész évre 10.— frt
Félévre 5.—
Negyedévre 2.50
Egy óra 1.—
Egyes szám 4 kr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és

kiadóhivatal:

Főpiac, a város-
házal emében.

Hirdetések:

Egy hasábos petty
soronként 5 kr-ával
számlítanak.

A francziákról.

Debreczen, október 15.

A francia köztársaság a császárság romjain épült fel s ennek daczára kezdetben úgy látszott, hogy a romokra épített köztársasági kormányforma a büszke gallok minden igényét ki fogja elégíteni.

Napoleon bukása óta ide s tova harmincz év telt el. A trónkövetelők néha-néha ugyan megzavarták kiáltványaikkal a csöndet, de ez maradandó zajt nem idézett elő, mert Franciaország zöme huz a köztársasági államforma felé. A revanche politika eszméje — mely összeforrott a francziák lelkével — szinte élénken foglalkoztatta Franciaországot, de a kedvező alkalom eddig még nem jött el az eszme kivitelére. Békésen fejlődött tehát a francia nemzet és presztizsét növelve gondolta, midőn az oroszokat keblére ölelte.

A szalonhölgy ölekezett a jeges medvével, a szabadságért rajongó frankok tüntettek a despota orosz mellett és csak még nem régen is az egész világot bámulatba ejtette az a szerelmi láz, mely a francziák és oroszok szívét összekötötte.

A köztársasági államforma úgy látszik a pápának is tetszett, mert a francia püspökökhöz intézett körlevelében egyenesen meghagyta, hogy ne agitáljanak a republika ellen és ne segítsék a trónkövetelőket törekvéseikben. — Mivel pedig Franciaország a katolicizmus legöregebb leánya, engedelmeskedett a katolikus egyház látható fejének s lassanként azok is elhallgattak, kik fájó szívvel nézegettek a chislehursti kriptá felé.

Most azonban Franciaország ismét beszéltet magáról. Lesseps bukása óta, mely a Panama titkait napfényre hozta semmi sem volt szenzációsabb mint a Dreyfus-ügy. A szerencsétlen kapitány állítólag ártatlanul az Ördögsgyeten van, egyedül azért, mert a vezérkar becsülete forog kockán. Nehány hóval ezelőtt pereat-ot kiáltottak a kapitányra, később azonban vizsgálni kezdték a deportált kapitány ügyét és észrevették, hogy talán nem is Dreyfus a bűnös, hanem más valaki. Revíziót kértek és a minisztertanács hosszas tanakodás és személyváltozás után kimondta a revíziót.

És ezen időtől kezdve lassan és kinosan huzódik ez az ügy. Úgy látszik, mintha a nemzet

zöme félne az új vizsgálatától. Ha Dreyfus ártatlan, akkor az egész vezérkar hibás, már pedig egy olyan állam nem jöhet komolyan szóba, melynek vezérkara tudva és készakarva lábbal tiporja az egyéni szabadságot és igazságot.

Ha ez igaz, úgy a rendszer is hibás. Óló mérég van a nemzet testében, melyet nem tudott onnan kihajtani a köztársaság itt ott bevált medicinája. Már pedig ne tagadjuk, hogy bár a császárság korában is voltak Franciaországnak bűnei, ilyen botrányok nem történtek a Napoleonok alatt, kik nem tették soha kockára önös czélok elérésért a nemzeti becsületet.

Franciaországnak tehát kétségkívül kötelessége a revíziót lelkiismeretesen végrehajtani. E kérdés dülőre futott. Itt már nem lehet habozni. A bűnös lakoljon, az ártatlant pedig adják vissza övéinek.

Mert ha ez nem következik be, úgy a büszke Franciaország porig lesz alázva az igazságot szerető nemzetek előtt.

Ez pedig nem lehet czélja annak a nemzetnek, mely véralkotánál, szerencsés földrajzi fekvésénél, anyagi szellemi intel-

TÁRCZA.

Apák büneért . . .

— A „Debreczeni Ellenőr” eredeti tárczája. —

Irta: Archivár.

Gecei Mózeset mindenki becsületes embernek ismerte. Fősvény volt az öreg örmény, de azért a másét nem kívánta. Gazdag, nagyon gazdag ember hírében állott, de hogy vagyonát hol és mikor szerezte, azt senkisémet tudta.

Úgy beszéltek a városban, hogy kitenne két vékát az arany meg ezüst pénze. Bankója meg annyi volt, hogy telisded teli volt egy vasszekrénye szépen kisimított papirosokkal. Legalább így beszélte el ezt egy szolgáló, aki látta a tenger pénzt, mikor az öreg Mózes olvasta.

Sok rossz ember járt azon a vidéken, de a Mózes pénze nyugodtan hevert a szobában. Ő maga is nyitott ajtó mellett aludt és nem lett soha semmi bántódása. Egyedül állt az öreg, nem volt senkije. Volt valami uras benne, de azért maga főzött, — egy kis szolgáló meg mosott rá, ennyiből állt a cselédsége.

Az öreg Mózes ritkán lépett ki házából, hanem évenként egyszer eltűnt egy pár hétre. Senkisémet tudta, hogy hol jár. Úgy mondták, hogy külső országokban utazott. Mikor hazajött, úgy látszott, mintha jobb kedve lett volna, de

pár nap mulva ismét visszatért arczára a hideg nyugalom.

Igy teltek el az öreg Mózes napjai fény és melegség nélkül.

Gyűjtögette a pénzt és vagyonosodott napról-napra. Nem volt se jó barátja, se ellensége. Az adót pontosan megfizette, ha kértek tőle valamelyes közczélra adogatott zugolódás nélkül, egyszóval olyan szürke ember lett Mózes bácsi, aki alégynek sem vétett.

A hatvanas években szomorú idő járt a futó betyárokra. A romantikát vaskezzel kezdte pusztítgatni gróf Ráday. Egymásután zárult be a börtönök nehéz vasajtója a szegény legények után.

Ekkor kerültek hurokra a legrettegettebb rablóvezérek, kik különösen a pénzes zsidókat látogatták meg nagy előszeretettel éjjel-nappal egyaránt.

Jó fogás volt az is, mikor Keszeg Marczit a hüvösre került. Egy nagy betyár muri után pihent a ravasz róka, de rajta ütöttek a pandurok, kik ostrom alá fogták a csöszházat, melybe a haramia behuzódott. A bortól ittas gazember két pandurt lött le az ablakon keresztül, mire a többi felbőszülve rágyújtotta a házat a haramiára, ki kétségbeesetten ugrált a lángok közt, — míg végre üldözői kezébe került tele égési sebekkel.

Keszeg Marczit aztán guzsba kötötték úgy, hogy kiserkedt a vére. Tehetetlen dühvel forgatta szemeit, jól

tudva, hogy többé nem lát napvilágot sohasem.

Pár nap mulva komor, szigorú tekintetű bírák elé vezették a haramiát. Faggatták, vallatták, de a daczos ember nem felelt egy szót sem a törvénytörő urak kérdéseire.

Az elnök intett a hajduknak, hogy vezessék vissza a Keszeg Marczit a börtönbe. Nem tudni aztán, hogy odakint mi történt, de egy fertály mulva rohanva jött fel az egyik czerberus azt mondván, hogy vallani akar a Marczit gyerek...

És vallott, vallott más félórán keresztül szakadatlanul. Kezdte azon, mikor tíz éves korában az édes apja pénzét kezdte dezmálgatni s végezte azon, mikor a siroki csárdás egész családját kiirtotta azért a két ökör árért, amit Száli asszony a szive mellett őrzött. Elmondta, hogy hét gyilkosság terheli a lelkét és negyvenhárom rablás...

A bírák elborzadtak, a közönség zugott... És ekkor ebben a nagy zugásban felvetette fejét a haramia, homlokán az erek kidagadtak és kijelentette, hogy még csak azt sajnálja, hogy agyon nem ütötte Gecei Mózeset...

Nosza lett sugdosás a közönség soraiban. A bírák is figyelni kezdtek erre a beszédre s az elnök csendet parancsolva szigorú hangon rivált a többszörös gyilkosra:

— Mi bajod volt neked az öreg Mózesrel, kit becsületes embernek ismer-

ligenciájánál fogva Európának utmutatója volt eddig századokon keresztül.

Archljárás.

— **A helyzet Ausztriában.** A prágai lapok szerint az ifjú csehek azon lesznek, hogy a kiegyezési bizottságban gyorsan letárgyalják a kiegyezési javaslatokat. E tervhez a bizalmi férfiak teljesen hozzájárultak.

— **A képviselőház ülése.** Rövid ülést tartott tegnap délben a képviselőház, a melyen az indemnity-javaslaton kívül még két más törvényjavaslatot nyújtottak be. A napirend egyetlen tárgya: a következő ülés napirendjének megállapítása volt.

— **Egy millió népiskolákra.** A vallás és közoktatásügyi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be, a melyben 1.000.000 frt hitelt kér állami népiskolák és tanító-lakások építésére. A hitelt főleg az teszi szükségessé, hogy az állam községektől és felekezeteiktől 196 kellőleg el nem helyezett iskolát vett át.

— **A kiegyezés.** A képviselőház bizottságai a kiegyezési javaslatok tárgyalását immár bevégezték. Rosenberg Gyula és Pulszky Ágost előadók holnap már be is terjesztik a jelentéseket.

A kormány munkaprogramja, mint értesülünk az, hogy első sorban is az indemnityt óhajtja tárgyalatni, így akarván mindenekelőtt biztosítani az adók kivetésének és beszedésének jogát és az államügyek zavartalan vitelét. Ez alatt kétségkívül eldől a sorsa a kiegyezésnek a Reichsrathban. Ha az ottani kiegyezési bizottság tárgyalásaiból az kerül ki, hogy a javaslatok változatlan elfogadása nem valószínű, az önálló javaslatok benyújtása nem lesz elodázható, ha a tárgyalás rendes mederben halad, akkor a magyar parlament is megkezdi a javaslatok tárgyalását.

Az ellenzék harszó készülődései felől a mi eddig nyilvánvaló, a mellett bizonyít, hogy a meghasonlott talaját vesztett oppozíció esetleges obstrukciója nem lesz valami félelmetes. Politikai körökben nagy érdeklődéssel várják Apponyi gr. vasárnapi beszámolóját Jászberényben, a melytől várják a felvilágosításokat a nemzeti párt további magatartása tekintetében.

— **Indemnity.** Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház tegnapi ülésén az 1899. év négy első hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról a következő törvényjavaslatot terjesztette elő:

1. §. A miniszterium felhatalmazatik, hogy a magyar korona országaiban jogérvényes adókra és állami jövedékekre vonatkozó összes — jelenleg fennálló vagy ezután hozandó — törvényeket, azok időközben bekövetkező módosításainak figyelembe vételével az 1899. év négy első hónapjában érvényben tarthassa és az ezek alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állami kiadásokat a következő szakaszban meghatározott módon fedezhesse.

2. §. A kiadásokra nézve az 1898. évi VI. törvényzikk rendelkezései az irányadók; felhatalmazatik azonban a kormány, hogy oly kiadásokat is fedezhessen a jelen törvény hatályának tartama alatt, a melyek időközben alkotott külön törvények vagy törvényes intézkedések folytán fedezendőek, de ugy ezen valamint általában minden — a jelen törvénnyel adott felhatalmazás alapján teendő — kiadás az 1899. évi költségvetés keretében lesz beillesztendő.

3. §. Jelen törvény 1899. évi január hó 1-én lép életbe, de hatálya az 1899. évi állami költségvetésről szóló törvény életbeléptével megszűnik, végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Az aradi esethez.

Debreczen, október 14.

(G.) Gazdasági életünk nagyobb megzavarása nélkül látzanak mederbe térni azok a hullámok, melyeket az akkori polgári takarékpénztárnak egyébként előre megjósolható összeomlása felvert; az igazgatóság tagjai összeadtak 120.000 frtot, az

aradi intézetek szintén jelentékeny összeget s ez összeg és a escomptörök áldozatkészsége mellett talán sikerülni fog a „esendes liquidáció”; — sőt oly ziláltak az állapotok — mint egy példátlan ezimizmussal kiadott gyászjelentés félelme kivihetjük, hogy a részvényesek is bizonyos quótára számíthatnak, majdnem az rejlik e biztatás alatt, hogy „köszönjétek meg, hogy ennyi megmaradt, ezt is elgazdálkodhattuk volna“.

Ne nézzük azt a rombolást, a mit e katasztrófa okoz; hasonlóját láttuk és látjuk Csaba és M. Sziget eseténél; ne halljuk meg a megkárosított ezrek bosszúkiáltását; ne keressük az eddig névtelen maradt szerzőt, nézzük esetét általános-ságban.

Egy mérleg, melynek alapján 10%-os osztalék volt kifizethető, 10 normális lefolyású hónap alatt nem szenvedhet annyit, hogy utána az 1/2 millós alaptőke és 1/4 milliós tartalék elveszettnek legyen tekintendő; a baj tehát régebb szédelésben van; s valóban, a ki a mérlegeket figyelemmel kíséri és tud olvasni azokból, már régebben észrevehette itt a bajt. Az anyagilag nem érdekek megfigyelő, legfeljebb aggódó fejesóválással tette le kezéből a mérleget; az érdekeltet pedig elnémitották a fictiv osztalékok, vagy a nagyobb baj előidézésétől való idegenkedés.

Évenként nagy összegű leírások a könnyelmű kihitelezésről, a mérleg tételek némelyike a szükséges lekiismeretesség tág voltáról tanuskodnak; a meglévő hibák elleplezésére ötletszerű alapítási hajlandóság, a mely alapítások talán új balsikerekkel tétették az addigiakat; ezek lehetnek a baj alapokai, a Krivány-éset óta történt megrohanás: csak incidentális oka volt a rég tákoltt építmény összeomlásának, a legsajnálatosabb a dologban, hogy az intézet zálogleveleket is boesátott ki s habár ezek minden körülmények között fedezve látzanak is lenni: elég kárt tehet maga a rossz hír, melyet egy ilyen visszaélésnek előfordult a olyan érzékeny üzletvilágban a külföldi vásárlók között okozni képes.

az egész világ. Persze a pénze kellett volna ugy-e nyomorult, felelj miért kívántad az öreg életét kioltani.

A haramia dacosan felvetette a fejét s így szólt: Nem kell nekem a pénze hanem a lelke, azt szerettem volna belőle kitaposni, de nem gyorsan, hanem lassan kinok közt, lassu halállal . . .

Térj az Istenhez te boldogtalan, szólt egy őszhaju bíró. Előtted az akasztófa, megfogsz halni, tehát tisztítsd meg a lelkedet. Ne átkozódjál, hanem mond meg, miért akartad megölni az öreg Gecei Mózes . . .

— Azért, mert az apám . . .

— Apád? neked nyomorult gazember, apád az a becsületes ember.

— Az Tekintetes Törvényszék, Gecei Mózes az apám. Megölte lassu még reggel az anyámat, engem meg kitagadott, kitaszított. Betyár lett belőlem. Mint ilyen elmentem egyszer hozzá, hogy megölöm. De nem bántottam, mert azt mondom, hogy tud olyan három pénzes embert, hogy örökre gazdagok lehetünk a vagyonukból. Lassankint megöltem mind a hármat s holttestüket elástuk az apám kamrájába. Aztán megosztottunk a rablott vagyonon, mely tenger sok volt. En a részemet elástam az erdőbe. A napokban elakartam azt hozni, de hiába ástam, nem találtam egy krajczárt sem. Csak apám tudta a helyet és ő ellopta onnan. És én éppen akkor kerültem a pandurok elé, kik idehoztak. Elmondtam Tekintetes Törvényszék mindent, azért akartam agyonverni az apámat.

— Nem igaz beszéd ez Marcsi, felelé az elnök, miközben intett, hogy hívják törvény elé Gecei Mózes. Hazudik a lelked s bajba akarod keverni azt az öreg becsületes embert.

Még így folytatá feddő beszédét az elnök, belépett az öreg Gecei Mózes.

Olyan volt mint máskor, rendesen. Nyugodt és becsületes tekintetű. Csak a királyi fiskus vett észre egy futó felhőt az öreg Krözus homlokán, midőn tekintete találkozott a Keszeg Marcsi nézésével.

— Gecei Mózes — kezdé mély esőndben beszédét az elnök — ez az elvetemedett haramia azt vallotta, hogy kigyelmed az apja. Azt is mondja, hogy betyárnak nevelte, gyilkosságokra ösztönözte és a rablott pénzt, melyen elosztottak, kigyelmed tőle elrabolta. Mi nem hiszünk neki Gecei Mózes, azért hát szóljon kigyelmed igazságot, mert már faragják az akasztófát a bűnösnek.

Az öreg Mózes lehajtott fővel hallgatta a beszédet s aztán nyugodt hangon így kezdte vallomását:

— Tekintetes Törvényszék! Utolsó betűig igaz, mit a fiam mond . . .

Altalános szörnyűködés moraja zuhogott végig a nagy teremben, mely csak akkor szűnt meg, midőn az elnök így szóló Mózeshez: folytassa.

— Harmincz évvel ezelőtt történt — kezdé Gecei Mózes — megismerkedtem egy leánnyal. Megszerettük egymást s mivel a lány azt hitte, hogy becsületes

ember vagyok, viszonzta szerelmemet. En hitettem, hogy nőül veszem. Ő várt, de az esküvő előtt — anya lett. Ekor magára hagytam. Esengett, könyörgött s mikor eltasztottam magamtól, meghalt. A gyereket — ez a ki most itt áll — kiadtam dajkaságba. Egy gonosz asszony nevelte parancs szómra. Gyűlöltem, azért azt akartam, hogy gazember legyen belőle. Kiskorában megtanították lopni és tizenkét éves korában már híres rablókkal játszott egy kézre. Így sülyedt napról-napra s midőn tizennyolcz éves korában megölte a berei bérlet és elrabolta hatvan ezer forintját, felfedeztem neki titkomat.

Ez időtől kezdve én vagyonosodtam, ő meg rabolt és lassankint rettegott haramiává vált, kit nem tudott elérni a törvény keze. Amint nőtt a rablott vagyon, annál több után vágyódtam. Gazdag emberekre vadásztunk s fiam egymásután gyilkolta meg a módos embereket. Nem régen dus zsákmányhoz jutottunk. Megosztottunk, de én elraboltam a fiam részét. Ki gyanakodott volna Gecei Mózesre, a kit becsületesnek hitt a világ. Heteken át rejtegettem az üldözők elől a fiamat. Nálam biztonságban volt, mert ugyan kinek jutott volna eszébe nálam keresni Keszeg Marcsit.

. . . Elmondtam mindent, Tekintetes Törvényszék. Nem Marcsi a bűnös, hanem én, az apja. Engem illet az akasztófa, ki magöltem a lelkét.

Es ezzel az öreg Gecei Mózes ki-

A törvényhozó azon nemes intenciójával, melylyel ez üzletágnak könnyű rendszeresítése által a kölcsön üzletnek fejlesztését akarta előmozdítani, a tudatlanság vagy könnyelműség kárhozatos visszaéléseket követhet el; a záloglevél két élű kard, a nem hozzáértő kéz önmagát sebzí meg vele.

A jelzálogüzlet egyáltalán csak fejlettebb, tőkeaciós intézeteknek való, maga a kibocsátás pedig csak megfelelő mobilitással berendezett, kifejlett intézeteknek; az üzlet nagy apparátust, jelentékeny összeköttetéseket s az elemi mégis felülemelkedő látókört kíván; a hol ezek az előfeltételek megvannak, ott az áldásosan fog bevalni, concessió és kormánybiztos nélkül, a miket ez incidensből sürgetnek számára; mert a vele igazán bánni tudók sokkal nagyobb kinszet fognak benne találni, semhogy visszaélnék vele; a hol pedig lelkiismeretlenül vagy tudás hián visszaélnének vele, ott önmagát bosszulja meg.

Összeesküvés Párisban.

Az Aurore, Siécle, Rappel és Matin azt az éjjel elterjedt hírt közlik, hogy a katonapárt a mai napra a kormány elleni összeesküvés kitörését tervezte, de a kormány erről idejekorán értesült. A Rappel hozzátéti, hogy egy tábornok oly táviratokat kapott és adott fel, amelyek kétségtelenné teszik, hogy az összeesküvés ma tört volna ki, mely napon a hadügyminiszter szolgálati ügyben Párisból elutazott volna.

A Köln. Ztg.-nak jelentik Párisból: A Soir már tegnap este jelentette, hogy Brisson közölte a minisztertanácson, hogy az állam biztonsága ellen merénylet terveztek, de ez a jelentés nem talált hitelt. Ma a republikánus reggeli lapok hasonló értesítést közölnek és óva intenek a polgári háború szervezésétől. A kormánynak a merénylet elárulták, úgy hogy a szükséges intézkedések megtörténtek.

Tegnap Brisson elnöklete alatt minisztertanács volt, melyen valamennyi

miniszter résztvett, Chanoine hadügyminiszter kivételével. Némelyek szerint a hadügyminiszter nem akart a Picquart-ügy feletti vitában részt venni. Számosan azonban egészen másra magyarázzák a távollétét. A Soir tegnapi jelentésében, mely szerint Brisson miniszter társainak bemutatta azokat a bizonyítékokat, melyek az állam ellen irányuló katonai összeesküvést kétségtelenné teszik.

Az Aurore szerkesztőségében valamennyi radikális köztársasági lap főszerkesztői értekezletet tartottak, melynek eredményeként a fentebb közölt jegyzéket adták ki, melynek czélja a közönség figyelmeztetése és egyúttal megnyugtatósa a kormány ébersége tekintetében. Egyszersmind a forradalmi elemeknek beakarták bizonyítani, hogy üzelmeket ismerik és hogy azokat meg fogják akadályozni. Kétségtelen, hogy Boisdeffre tábornok, volt vezérkari főnök, Père du Lac jezsuita generállal összeesküött. A tábornok teljesen hozzá van kötve a jezsuita-rendhez és felesége is a Notre dame le Pazonét nevű katonai klerikális egyelet tagja. Be van bizonyítva, hogy Boisdeffre a jezsuita generállal egyenes összeköttetésben állott és hogy egyéb magasrangú katonatisztek is a köztársaság elleni összeesküvésben vettek részt. Mindezt Brisson ébersége derítette ki. Brisson az egész ügyet a kamara elé fogja terjeszteni, hogy megmutassa, hogy bizonyos katonai körök a hamisítások megszüntetése czéljából a köztársaságot akarták szétrobbantani. Az országnak tudomása sem volt arról a nagy veszedelemtől, amelyben forgott és Brisson erélyével a köztársaságot és hazát nagy megrázkódtatástól mentette meg.

Néhány nappal azelőtt több lap részleteket közölt Bertulus vizsgálóbíró aktáiról, a melyek súlyos vádak tartalmazzak Boisdeffre ellen, a ki intim összeköttetésben volt Esterházyval, holott nyilvánosan mindig tagadta, hogy Esterházyt ösmerné. Ezeket a közléseket a vezérkari sajtó maga sem czáfolhatta. A kormány meggyőződött, hogy Boisdeffre nem riad vissza attól, hogy a katonai hatalmat egészen magához ragadja és a

helyzet urává legyen. Nagy gyanút keltett a csapatoknak Párisban való koncentrációja, a mely az utóbbi napokban történt. A kormánynak bizonyítéka van, hogy Boisdeffre e terve megvalósulásához már közel volt. Renouard tábornok, a vezérkar jelenlegi főnöke szintén részese összeesküvésnek. Mindezt a rendőrség közölte Brissonnal, a kit arról is értesített, hogy Boisdeffre a jezsuita generállal Versaillesben titkos összejöveteleket tartott, melyeken Zurlinden tábornok is jelen volt és amelyekből mindenkor számos táviratot és levelet küldtek szíjjel.

Tudomására jutott a kormánynak továbbá az is, hogy az utóbbi napokban számos katonatisztet, kinek republikánus gondolkodását ösmerték, Párisból a vidékre helyezték át. Az összeesküvés kitörését oly módon tervezték, hogy akkor, midőn Chanoine hadügyminiszter egy szobor leleplezésére a vidékre megy és Renouard helyettesíti, számos munkás, kit e czélra béreltek, az utcán zavargásokat kezd, úgy hogy katonaságnak kell kivonulnia. A katonaság látszólag összevesz a munkásokkal, megszállja a város utcáit és tereit, úgy hogy Páris mintegy ostromállapotba kerül és a katonai kormányzó intézkedik csak és így a katonaság, melyet az utóbbi napokban huszonezer fővel szaporítottak, a helyzetet teljesen uralja. Kijelöltek 50 egyént, a kinek nagy befolyása van a polgárságra és a kit mind letartóztattak volna. Ezeknek a névlajstromát meg is találták és Brissonnak adták át.

Hajduvármegye a múlt hónapban.

Debreczen, október 15.

Hajduvármegye közigazgatási bizottsága e hó 10-én tartotta szokásos ülését, melyben az egyes hivatalok vezetői referáltak az ügykörükbe tartozó dolgok állásáról s terjesztették be jelentéseiket. E jelentésekből megemlítjük a következőket:

I. *Alispáni jelentés.* A közbiztonsági állapot, kisebb lopást és betöréseket

kimerülten leroskadt a törvény tárgyaló urak előtt.

Mig az öreg beszélt, Keszeg Marczinak kiesordult a könyve. S mikor látta, hogy az öreg Mózes leroskadt a földre, közelebb lépett a zöld posztóval beterített asztalhoz s ujjait esküre emelve így szólt:

— Nem igaz, amit az apám beszél, nem volt igaz, amit én vallottam, én vagyok csak a bűnös, ő ártatlan.

Mese volt az csak Tekintetes Törvényszék, amit én itt elbeszéltem. Jól nevelt engem az apám, de nem fogott rajtam a tanítás. Megloptam gyerek koromban s azután világgá mentem. Apám mindig gazdag ember volt, én ezt tudtam, de haramiataisaimnak halál terhe alatt megtiltottam, hogy az öregtől raboljanak. Én uemlaktam már nálatizennyolez év óta, soha a házánál meg nem fordultam. Mikor elfogtak, úgy gondoltam, hogy bosszút állok rajta ifjukora tévedéséért. És ő, csakhogy mentesen az akasztófától, helybenhagyta vallomását. Meg akart menteni... Nem, nem Tekintetes Törvényszék, az én apám becsületesen szerezte vagyonát. Bocsássák őt szabadon, engem pedig metéljen darabokra a hóhér, megérdemlem...

Az utolsó szavakra már eszmélni kezdett az öreg Gecei Mózes s mikor fiának utolsó szavait meghallotta, érthetetlen szavakat dadogott, kezeivel hadonászott, de nyelvét szél érte s nem tudta magát megértetni.

A bírák egymásra néztek... Melyik hát a kettő közül a nagyobb bűnös? Melyik akarja itt a másikat megmenteni a a hóhér kezétől, apa-e vagy fiu?

S talán tovább is gondolkoztak volna, ha Keszeg Marczai egy elsárgult írást nem tesz a bírák elé. Kevés betű volt azon, de fontos vallomást tartalmazott. Tizennyolez évvel ezelőtt küldte azt az öreg Gecei Keszeg Marczinak, mikor meghallotta, hogy a berei erdőszégekben bujdosik. Egy pásztor vitte azt el Marczinak dus ajándék mellett. A levélben ez állott:

Kedves fiam!

Szerencsétlen természetes apád ír neked. Hallom, hogy gonosz utra tévedtél s a törvény emberei keresnek. Jöjj haza, hagyd ott az akasztófához vezető utat és én megbocsátok. Nem lesz bántódásod. Nagy bűnök még most nem terheli a lelkedet. Ithon megélhetsz becsülettel. Van neked vagyonom, pénzem sok, minek volna neked jobb a rablott kincs. Kérlek, könyörgök neked megboldogult édes anyád emlékére, jöjj vissza és én megbocsátom neked azt, hogy tőlem világgá mentél. Anyádat, kivel haldokló ágán megesküdtem, nem kell szégyelned. Gecei Márton a te neved s e név, ha tévedtél is, de becsületen nem volt soha. Üzend meg ez embertől, hogy mikor jössz s ha majd a keblemre ölellek, látni fogod, hogy évek hosszú során csak a te boldogságodért nélkülöztem.

A levél alá reszkető kézzel oda volt írva: szerencsétlen apád: Gecei Mózes.

Az öreg Gecei nem kapott hírt fiáról, mert a Marczai bandája az árulástól félt s

a levélhező pásztor rövid uton főbelőtték. Ezt is megvallotta Marczai a bírák előtt...

A bírák csak most kezdtek tisztán látni. Az öreg Mózes megakart menteni a fiát és helybehagyta Marczai igaztalan vallomását. Úgy gondolkozott, hogy megmenti fiát a törvény igazságos kezétől.

A fiuban azonban felébredt a lelkiismeret és visszavonta vallomását. Az öreg Mózeset elbocsátották, Marczai felett megítéletet hoztak gyorsan s tatáriális világ levén akkoron.

...Ott az akasztófa alatt Marczai megvallotta azt is, hogy sok pénze van elásva a berei erdőbe. Mese volt, hogy az apja felássta és elrabolta tőle. Elő is hozták hamarosan a rablott kincseket, melyhez annyi vér tapadt.

Mikor a hóhér jelentette, hogy a haramia kiszzenvedett, egy öreg ember törtetett át a népáradaton. Érthetetlen hangokon dadogott. Egy nagy vászonzacskó volt nála, színültig aranypénzekkel. Marokszámra dobálta szét a bámuló népközé. Mikor az utolsó darabot is elhajította, odarohant a fia holttestéhez, ráborult és iszonyu zokogással siratta a kiszzenvedett embert.

A hóhér elfordult, hogy ne lássa a kétségbeesett apát, de intett a pribékeknek, hogy vigyék el a holttestet.

Ezek odaléptek, de már akkor már az öreg Mózesből is elszállt a lélek...

Igy vagyon ez megírva sárguló írásközt örök tanuságául annak, hogy egy könnyelmű félrelépés családok boldogságát temetheti sirba s apák bűnéért lakolnak a fiak is.

leszámítva, jó volt. Az állategészségügynél sem történt nagyobb változás. Csegén megszűnt a sertésvész és a zárlat alul feloldatott. Lépfene Földesen, B.-Ujváros és Szoboszlón lépett fel 1—1 esetben. Veszétség Mikepéresen 1 esetben. Szerzegő üszög pedig B. Ujváros határán öt esetben. Az óvintézkedések megtétettek. Beérkezett közigazgatási ügydarab 1493. Ebből elintéztetett 1223. A többiek a bizottság elé voltak terjesztendők. Közigazgatási bizottsági ügydarab beérkezett 128.

Pénztári állás a következő: *Házi pénztárnál* bevétel 48941 frt 31 kr.; kiadás 47717 frt 42 kr. *Házipénztári letétpénztárnál* bevétel 19038 frt 53 kr.; kiadás 17694 frt 84 kr. *Nyugdíjalapi pénztárnál* bevétel 28725 frt 93 kr., kiadás 28616 frt 10 kr. *Utadó pénztárnál* bevétel 50531 frt 28½ kr., kiadás 50531 frt 28 kr. *Közművelődési alapi pénztárnál* bevétel 11525 frt 76 kr., kiadás 11525 frt 76 kr.

II. A főorvos jelentése szerint az egészségügy általában *sokkal kedvezőbb volt*, mint a múlt hónapban, mely kitűnik a születések magas számából is. Az előző hónapi betegségek, heveny, gyomorbélhurut és légzőszervek bántalma szelidebb jelleget mutatott, mint az előző hónapban. A múlt hónapban észlelt váltóláz és sápkór is apadt. Rendkívüli halálozás négy esetben fordult elő.

Szeptember hónapban született a vármegye területén 597 gyermek, kik közül 20 halva született. Meghalt 372 egyén. A születések tehát 205 tel mulják felül a halálozások számát.

III. *Kir. tanfelügyelő* jelenti, hogy Hajdu-Böszörményben, Felső Józsan, P.-Ladányon és Egyeken a gazdasági ismétlőiskola megnyílt. Jelenti, hogy a miniszter Nemes Gusztáv kir. tanfelügyelői tollnokot e tankerületbe áthelyezte. Hajdu-Szoboszlón a polgári iskola tantestülete Erzsébet királyné gyászos halála emlékére gyásznapot rendezett. Az itt tartott magánvizsgálatokon három napon át részt vett.

IV. *Kir. pénzügyigazgató* jelentést tesz az adóügyek állásáról. Jelentése szerint egyenes adóban befolyt a múlt hónapban 107007 frt 55 kr. Hátralék 250972 frt 19 kr. Hadmentességi adóban befizetett 1686 frt 15 kr. Hátralék 31410 frt 75 kr. Dohányjövédékben befolyt 55304 frt 03 kr. Fogyasztási és italadó címén befizetett 23725 frt 31 kr.

V. *A kir. főmérnök* jelentése szerint az utak jókarban vannak, a hidak építése befejeztetett. Posta és távirat ellen nem történt felszólalás.

SZÍNHÁZ.

* *Hunyadi László* opera második előadására tegnap is telt ház gyűlt össze. Az előadás az első esthez hasonló sikerrel ment végbe. Leopold Francziska ma már nem volt oly elfogult, mint első felléptekor s szebben, csengőbb hangon énekelt. Nagy áriájával sűrű tapsokat aratott. Serfózy, Kállay, Karaes, Mezei mindnyájan dícséretes buzgalommal rajta voltak, hogy az opera előadását sikerre vezessék. A karok ezuttal is kitétek magukért. Az előadás gyorsabban, gördülékenyebben folyt le.

* *Komjáthy János szegedi szinigazgató.* A szegedi szinbázra, mint említettük, két szinigazgató pályázott *Komjáthy János* és *Tiszay Dezső*. Utóbbi látván, hogy Szegeden a közhangulat és a bizalom a debreczeni szinigazgató mellett nyilvánul, a pályázattól visszalépett és így a szegedi szinügyi bizottság egyhangulag javasolta a tanácsnak, hogy a színházat *Komjáthy János*nak adja ki. A tanács csütörtökön tartott ülésében tárgyalta a szinügyi bizottság javaslatát és azt minden pontjában

elfogadva egyhangulag *Komjáthy János* debreczeni igazgatónak adja a szegedi színházat és elhatározta, hogy a debreczeni szinintézet tanulmányozására a szinügyi bizottság két tagját ki fogja küldeni.

* *A jövő hét műsora.* Komjáthy János szinigazgató a jövő hét műsorát a következőképp állította össze: Vasárnap, bérlet-szünetben újdonságul Blumenthal és Hadelburg bohózata *Mozgófényképek*. Hétfőn, kedden, szerdán ugyanaz A. B. C. bérletben. Csütörtökön A. bérletben *Kis herceg* operett; Pénteken Echegaray nagy sikert aratott szinműve *Folt amely tisztít* B. bérletben. Szombaton *Hunyadi László* opera C. bérletben. Vasárnap délután népelelőadásul *Madarász Zeller* operettje; este bérlet-szünetben *Romeó és Julia* tragédia.

* *Tiszay Dezső Debreczenben.* *Tiszay* Dezső volt debreczeni szinigazgató, jelenleg miskolczi igazgató tegnap óta városunkban időzik.

* *Műsor változás.* Leküzdhetlen akadályok folytán, holnap vasárnap, október 16 án a műsor következőképpen változik: délután 3 órakor leszállított helyárrakkal a *Sárga csikó*, népszinmű; este 7 órakor rendes helyárrakkal, bérlet-szünetben: *Aranylakadalm.* Hétfőn, október 17 én bérlet 14. szám „A.” *Mozgófényképek*. Bohózat.

TÁVIRATOK.

— *A Debreczeni Ellenőr* saját tudósítójától. —

A dán udvarból.

Budapest, október 15. Keresztély király ma délben az Amalienberg kastélyban az odaérkezett fejedelmi személyeket, valamint a külföldi udvarok és kormányok képviselőit fogadta. Holnap Lujza királyné temetése miatt a közhivatalok, bankok és a tőzsde zárva maradnak.

A párisi sztrájk.

Budapest, október 15. Guimbert, a franciaországi gőzmozdonyvezetők és fűtők általános szövetségének elnöke, felhívást intézett a mozdonyvezetőkhez és fűtőkhez, a melyben a vasúti alkalmazottak szindikátusa által elhatározott sztrájk ellen mint hazaárulás ellen tiltakozik és a mozdonyvezetőket és fűtőket felszólítja, hogy bizva a törvények erejében és hiven teljesítve kötelességeiket maradjanak meg helyükön.

Ma reggel a munkástőzsdén néhány gyűlés volt; de az ezeken a gyűléseken résztvevő munkások száma zgyre csökken. Ujabbán ismét a vasúti alkalmazottak szindikátusának néhány tagjánál tartottak házmotozást. A guerardi szindikátusnál állítólag néhány iratot koboztak el.

NAPI HIREK.

— *A kir. táblai elnök bucsuja.* *Puky Gyula*, a debreczeni kir. tábla nyugalmába vonuló elnöke, ma vett bucsut a kir. tábla birói karától. A teljes ülés az első emelet II. szamu teremben volt, ahol délelőtt 10 órakor együtt volt a tábla egész birói és jegyzői kara és a bejövő *Puky Gyulát*, aki ez alkalommal utoljára jelent meg az ő odaadó, hű munkatársai körében, éljenzettel fogadták. *Puky Gyula* hosszabb beszédben köszönte meg a birói kar működését, melylyel a tevékenységét olyan odaadóan támogatták hét éven át. Az elnök beszéde után a birói kar nevében *Bessenyei Széll Farkas* kir. táblai tanácselnök nagyszabásu beszédben fejezte ki a

tábla birói karának érzelmeit, amelyek a bucsualkalmával eltöltik. Esetelte a távozó elnök érdemeit. Ez érdemek legfőbbike, hogy *Puky Gyula* szervezte a debreczeni kir. táblát, amely egyik legnagyobb és leoxponáltabb területen működik olyan eredménnyel, hogy ez a működés a modern igazságszolgáltatás azon magas színvonalán áll, mely a jogász világ tiszteletét és elismerését országosan megszerezte a debreczeni táblának. Méltatta a távozó elnököt mint jogászt, mint tudóst, mint vezető főnököt, mint bírót és mint embert, akinek lelkét az igazság szerete tölti el. Ugy a távozó elnök, mint a táblai tanácselnök beszédét hétfői számunkban közöljük. Most még azt említjük föl, hogy *Bessenyei Széll Farkas* táblai tanácselnök a birói és jegyzői kar nevében remekfargványu üveg-tetejű asztalon hatalmas albumot adott emlékül, benne a bírák és a jegyzők Makart képeivel. Az album, amely művészi munka, remeke a magyar könyvkötő iparnak. Osupa magyar motívumok a bőrfedel czirázatai.

A teljes ülés végeztével a távozó kir. itélőtáblai elnök fogadta a kir. itélőtábla kezelő tisztviselői karát is, a segélhivatali igazgató vezetése alatt, a kiktől szintén meleghangu és szívélyes szavakkal vett bucsut.

— *Seniori székfoglaló.* Ma reggel 10 órakor tartotta a főiskolában a tanári kar és a tanuló ifjuság meleg érdeklődése mellett *Bogdán Lajos*, végzett theologus, seniori székfoglalóját. — *A keresztvén erényről* írott értekezésében a legmagasabb szempontokból tárgyalta a keresztvén morál lényegét. fényes jelét adva. ezuttal is theologiai képzettségének, szakavatottságának. Végül megható szavakkal szólott a tanárkar és az ifjusághoz, mely után *Csiky Lajos*, theologiai dékán, akadémiai helyettes igazgató, a nagy-képzettségü professzor válaszlólt buzdítólag. Ma ment végbe az esküdtelügyelők beiktatása is.

— *Zenekar a főiskolában.* Mint a jelekből látszik, ebben az iskolai évben a legérdekesebbnek ígérkező diák-élet fog lefolyni a nemes tanuló ifjuság között. Így például az „Irodalmi Társulat“ újonnan választott elnöke: *Kovácsi Kálmán*, kezdeményezésére az „Irodalmi Társulat“ minden hónapban díszgyűlést fog tartani a városház dísztermében, melyen nemesak a főiskola, hanem a város elismert egyénei is közre fognak működni. Két nemes czél lebeg itt szeme előtt az idealista elnöknek: megmutatni egyrészt, hogy tehetősége, ereje érzetében az ifjuság bátor a százados falak közül kiszállani az életbe, hol egykor szintén minden jó, szép és nemes harezosául fog szegődni; a másik ideális és keresztvéni czél pedig, hogy megtörje a közönyt, mely még jelenben is elhidegíti egymástól a városi közönséget és a főiskolai ifjuságot. A közöny e régi jegének föl kell oldódnia a többszöri érintkezés melegétől. Hisszük, reméljük, hogy az „Irodalmi Társulat“ új elnökének buzgó tevékenysége ezélhez juttatja azt a lobogót, melyet csak alig pár napja bontott ki e szavakkal: „Ideál! Szeretel!“ Most pedig arról értesülünk, hogy teljes zenekar is fog alakulni az ifjuság kebelében. A kvartett tagjai, kik már a legremekőbb klasszikus darabokra készülnek: *Simoneszen Sándor*, ki igazi hegedűművész; *Pásztor Gyula*, brácsos; *Baics*, kontrás és *László Jenő*, kisbögös — joghallgatók.

— *Eljegyzés.* *Groszmann Dániel* h.-szoboszlói városi állatorvos eljegyezte *Neumann Sémuel* termény nagykereskedő leányát *Bertát* H.-Szoboszlóról.

— **Az Iparossegédek** rajztanfolyamára igen szép számmal jelentkeztek ifjaink, úgy hogy a tanfolyam megnyitása vasárnapon október 16-án, d. e. 10 órakor lesz. Különösen szép számmal jelentkeztek a géplakatosok. Figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az előadásokra minél pontosabban jelenjenek meg.

— **Templom szentelés Belényesen.** A biharmegyei oláhság főfőszékén, Belényesen a magyarság nagy ünnepet ül. Ugyanis Hegyemegi Kiss Áron, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület ősz püspöke, Zsigmond Sándor egyházkerületi főjegyző, h. szoboszlói esperes, Széll Kálmán nagyszalon-tai esperes kíséretében vasárnap Belényesre érkezik, hogy ott az ujonan átalakított református templomot felszentelje. Az ősz püspököt és kíséretét a pályaháznál Sipos Imre ev. ref. lelkész, a hazafias működéséről széles körben ismert kitűnő lelképásztor fogadja, Belényesen a főbb utczákat magyar lobogóval díszítették. — Templom szentelés után tisztelgés a püspöknél, déiben lakoma este táncz.

— **Görögszertartásu mise.** Debreczenben Varga László görög kath. esperes-plébános e hó 17-én, délelőtt 9 és fél órakor görög szert. kath. misét fog végezni a r. kath. templomban. Az esperes-plébános, aki ugyanakkor keresztelést is végez és más szent ténykedéseket is fog kiszolgáltatni, ez alkalomra meghívja a híveket.

— **Öngyilkos ifju.** Egy fiatal, élete virágzó szakában levő ifju fordította ma reggel maga ellen a revolvert. Életunt volt, ez adta kezébe a fegyvert, ez érlelte meg benne az öngyilkosság eszméjét. Szentpétery János 23 éves, a gazdasági tanintézet végzett növendéke az öngyilkos. Ma reggel özvegy édesanyja lakásán Varga-utca 28. számú háiban 7 miliméteres forgópisztolyal mellbe lötte magát. — Szentpétery János jó módú család gyermeke. — Együtt lakott édes anyjával. — Jó hajlamu, békés természetű ifju volt. Társaságokban nem igen fordult meg, bizalmasabb barátaival lehetett látni rendszeren, amint legtöbb esetben busan, elgondolkozva, szinte melancholikusan sétált az utczán. Lelkileg volt beteg a különben rokonszenves ifju, elégedetlen volt önmagával s nem egy ízben említette is, hogy öngyilkos lesz. A kávéház asztalánál eltréfálkozott, majd hirtelen elhallgatott s hosszú ideig némán, szótlanul nézett maga elé. Öngyilkosságának okául maga is életuntságot hoz fel. Az asztalon fél iv papírra írva a következő sorok állottak:

Tekintetes Rendőrkapitányság!

Tettem életuntságból követtem el, ne boncsoljanak fel.

Szentpétery János.

Most Debreczenben lakott állandóan. Anyjával együtt vezette gazdaságukat. Mikor a lövés eldőrdült, anyja és a házbeli futottak be hozzá. Majd előhívták Altmann Béla orvost, ki az első segélyben részesítette. — Később K. Szalay Béla t. ker. orvos és dr. Derekassy István a rendőrség kiküldöttével megjelentek a helyszínen s intézkedésekre a közkórházba szállították. A golyó a baloldalon a 6-ik borda alatt hatolt be, a tüdőcsucsot átvitte s bent a mélyben megakadt. Állapota súlyos. Szentpéterynek az édesapja is öngyilkos volt.

— **A király mint részvényes.** Ő felsége a király ötvenezer koronával alapítónak belépett a felállítandó orsz. központi hitel-szövetkezetbe.

— **Az esküdtbírók megalakítása.** Az igazságügyi reformok sorozatába a jövő év elsején illeszkedik be az esküdtbírókokról szóló 1897. évi XXXIII. t. cz. A belügyminiszter tegnap küldötte meg Debreczen város közönségéhez az ezen törvény életbeléptetése tárgyában kibocsátott rendeletét, amelyben az esküdtbírósi intézmény fontosságát hangsúlyozva, felhívja a városokat és községeket, hogy az esküdtbírók megalakításához szükséges alapajztromokat törvényes határidőn belől a legpontosabban összeállítsák. A miniszter tájékoztatás és mihez tartás végett mellékeli a végrehajtási utasítást és a nyomtatvány mintákat.

— **Az Ujházi kérdés.** Az Ujházi-ügyben ma Jókai nyílt levelet intéz — félig a közönséghez — amelyben felszólítja a nemzeti színház látogatóit, hogy adakozás segédelmével tegyék lehetővé Ujházinak, hogy a Nemzeti színháznál megmaradjon. Jókai hivatkozik arra, hogy hasonló eset történt, még pedig ép a Jókai kezdeményezésére, Egressy Gáborra, akit ugyancsak így szerződtek a Nemzeti színházhoz. Ugyancsak ma tették közzé a színház összes tagjainak nyílt levelét Ujházihoz, amelyben felszólítják a művészt hogy teljesítse kötelességét és térjen vissza a Nemzeti színházhoz.

— **Megindult a heremagvásárlás.** Résszint a külföldi, részint a belföldi kereskedők bejárják most a vidékeket és többben felhasználják egyes termelők tájékoztatanságát, miáltal ezen gazdák, alacsonyabb árt kapnak magvaikért mint a jelenlegi piaci helyzetnél jogosan igényt tarthatnak. Részünkről kötelességünknek tartjuk figyelmeztetni az egész gazdáközönséget, hogy ne poescékolja el olésó áron lóheremag termését, hanem forduljon bizalommal Mauthner Ödön hírneves budapesti nagykereskedőhöz. küldjön oda mintát terméséből a mennyiség megnevezésével. Teljesen nyugodt lehet mindedki, hogy okvetlen megkapja a legmagasabb árt, mert általánosan ismert tény, hogy Mauthnernek óriási forgalma révén a legnagyobb szükséglete van heremagvakból és meg vagyunk győződve, hogy a legszolidabb lebonyolítást is e czégnél találhatják meg a termelők.

— **A Petőfi dalkör zászló alapjára.** említettük Erdős Amália kisasszony 21 frt 10 krt gyűjtött. Ez összeghez a következők járultak adományaikkal: Erdős Mária 1 frt, Erdős Karolina 1 frt, Komlóssy Imréné urhölgy 1 frt, Kun Béla joghallgató 1 frt, Szathmáry Ilonka 1 frt. Jablonczay 1 frt, Dr. Kőrössy Kálmán ügyvéd 2 frt, Kun Józsefné 50 kr, Mendelovits Lajos 50 kr, Szalai 50 kr, Szikszay János 50 kr, N. N. 50 kr. N. N. 50, Malatinszky Ferencz 50 kr, Szentkirályiné 50, Nadányiné, Szathmáry Róza 50 kr. Vidoni Testvérek 50 kr, Sántha Györgyné 50 kr. Weisz Berta 50 kr, Kiss Áron 50 kr, Csicseri 50 kr, Materny 50, Diesőfi 50 kr, N. N. 30 kr, N. N. kr, Benes 30 kr, N. N. 25 kr, Özv. Kiss Zsófi 25 kr, Futó Andrásné 25 kr, N. N. 25 kr, Gyenge Lajos 25 kr, Vásárhelyi Béla 25 kr, Main 20 kr, Madarász Pál 30 kr, Róth János 20 kr, Lőfkovics 20 kr, Hrabéczy Antal 20 kr, N. N. 20 kr, N. N. 20 kr, Markirné 20 kr, M. S. 20 kr, N. N. 20 kr, N. N. kr, Fábrián Lászlóné 20 kr, N. N. 15 kr, Sárga Istvánné 15, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr, N. N. 10 kr. Fogadják úgy a tisztelt gyűjtő kisasszony fáradozásaiért, mint a t. adományozók, a nemes czele teit adományaikért a dalkör nevében őszinte köszönetemet. Nagy Ferencz, a dalkör pénztárnoka.

— **A kereskedelmi (estli) szaktanfolyamot** ma nyitja Kereskedelmi Akadémiánk, az előadások pedig — értesülésünk szerint — kedden kezdődnek. E tanfolyamnak alkalmazásban lévők lehetnek hallgatói, kik azután a kereskedelemismeret és levelezésből, kereskedelmi számtan- és könyvviteltanból szakvizsgálatra bocsátatnak s ennek eredményéről, szakbizonyítványt nyernek. A rendes előadások megkezdéséig még jelentkezhetnek érdekeltek fölvételre.

x **Kifüzetés.** Blum és Társa egyenruházati czéget (Budapest, IV. Sütő-utca 2. Sándor szerb királyi udvari szállítójává nevezte ki. Hadseregünk tisztjeinek nagy része állandó vevője e kiváló izléssel dolgozó és megbízható czégnak, mely legutóbb általános elismerést aratott a Londonba és New-Yorkba szállított magyar díszruháival is. Blum és Társa egyébként már régóta udvari szállítója József főherczegnek, aki e czéget legfelsőbb megelégedésének már számtalan jelével halmozta el.

x **Teljes üzletfelosztás miatt** rendkívüli alkalom nyílik ékszeres, arany- és ezüst áruk, órák bámulatos olésó beszerzésére a 30 év óta Budapesten, Kossuth Lajos-utca 17. sz. alatt fennálló Benedek Gábor és testvére ékszerész- és órácszész czégnél. A legdivatosabb ékszeres, ezüst áruk, gyertyatartók, girandolok, tálak, kávé- és teás-készletek, mind 13 próbás ezüstsől, minden elfogadható áron adatnak el. Ezüst evőeszközök grammja 5 és fél kr., teljes 15 személynek való evőeszközleték börtokban 150 frt és feljebb.

A kurtavas vége.

A militarizmus, az erős, de nem szentimentális szervezet, amióta él, mindig olyan eszközökkel dolgozott, amelyeknek nem sok közük van a humanizmushoz. Tényleg a militarizmusnak nincs is dolga az ilyen fogalmakkal; czélja más és czéljának főtámogatóját, a disciplinát, a nem normális helyzetet, normális eszközökkel nem lehet elérni. Ezért üres és laikus beszéd az, ha anyák és menyasszonyok és érzékeny, de nem eléggé mélyen látó humanisták a militarizmus vas-szigorának modern reformálásáról irnak. A hadsereg erejének vége az, ha a katona fegyelmi belyzetét leszállítják a normalisra.

Torturákról persze nem beszél senki, a tortura már több a szigorúságnál, a torturát hát el lehet törülni bátran. A honvédség „Rendeleti Közlönye” egy ilyen tortura végét hirdeti ma: a király a hadseregére és mind a két honvédségre nézve, tehát az „egész vonalon” eltörölte a kurtavas intézményét! . . . A szolgálati szabályzat I. részéből ki kell tépni egy lapot s utána csak a legeslegöregebb őrmesterek sirnak.

Mi is volt az a kurtavas tulajdonképen? A kurtavas (hivatalos nyelven „guzs”) a spányol szüznék két karperece lehetett hajdan. Midőn aztán kikerült a kintz-kamarából, kintstári kezelésbe vétetett és ebből az alkalomból két fület kovácsoltak rá, melynek segítségével a delinkvens jobb kézesüklőjét össze lehet lakatolni a bal bokájával. Mindig a lehető legkényelmetlenebb állapot származott ebből. Jó, hogy a theoria ridegségét némileg enyhítette az a körülmény, hogy az ember a bő vaskapocsból gyakran ki tudta huzni a kezét s csak fölebbvalók közeledése esetében dugta vissza. Ugyancsak nagyban befolyásolta a gyakorlatot az is, hogy egyes századoknak a kapitányai a vasárnapi rapportnál több kurtavasat osztottak ki, mint ahány guzs található volt az illető alosztálynál. Ilyenkor egy pár bünös mindig megmenekült, mert Alvinczy óta szent hagyomány a hadseregben, hogy a szomszéd századtól nem szabad kurtavasat kölcsönkérni.

És milyen szerepe volt ugyan a kurtavasnak? A lehető legváltozatosabb. Megélt minden éghajlat alatt. Táborban, kaszárnyában, beszállásolás közben, szárazon és vizen. Alkalmazható volt mint magában álló büntetés és fűszere volt a „magánfogság” s a szigorú fogság sötét napjainak is. Dehonesztáló jellege sem volt neki; önkéntesekkel és altisztekkel szemben is gyakorlatban volt és azon hadi intézmények közé tartozott, amelyek állandóságukkal tűndökölnek. A hadsereg fehér szíjzajat helyett kapott feketét, fehér kabát helyett kéket; a gránátosokat fölözletták, a tüzértisztektől elvették a mellzsinórt, a huszároktól a kuesmát; az ürlövet elnevezték gránátnak, a fuvézert vonatkatonának, minden megváltozott, csak a kurtavas maradt hidegnek és megváltozhatatlannak.

Most, egyidejűleg azzal, hogy a legénységi vacsora kérdése is fölmerült, a király kegyelmesen eltörölte a kurtavasat. A sok kintzóserszám a magazinok ócska vasaihoz kerül, a törött patkók és Wenzl-kardok közé s a Szolgálati Szabályzat végén még csak egy lap vár kitérésre. A kegyetlen testi büntetések közt a legkegyetlenebből, a két órai kikötésről szóló.

CSARNOK.

Szerelm nélkül.

(Novella.)

9.

— Irta: Ujlaki Antal. —

(Folytatás.)

IX.

Tilda rosszakat álmódott az éjszaka. Azt álmódta, hogy a hidról folyóba bukfencezett s menthetetlenül örvény felé jagadja az áradat. Körülötte minden piszkos iszap. Már-már összeesap dus hajzatu feje fölött a hullám, még egyszer a hidra nézett, ott köhög egy szomorú ember, — a férj. Szólni, könyörögni akar, de a víz betömi száját. Dalida pedig busan int fönn a hidon:

— Maradj ott . . . Én is meghalok, de nem itt a piszokban, elmegyek tiszta, porhanyós sárga földet keresni.

Dalidánét fölébresztette a nagy zokogása. Ugy érezte, veszedelem fenyegeti. A függönyön átféherlett a reggeli világosság. Csönd volt a félhomályos szobában, az óra halk ketyegése mellett az éjjel-nappali munkában eltörődött férj nekézkes lelegzetvétele hallotta.

Az asszony, kimerítő álmának hatása alatt, alatomosságot sejtett e rideg csöndben. Megdörzsölte szemét s vizsgálni kezdte a dolgokat. Borzasztó változásokról álmódott, mintha csak valami dúló vihar forgatta volna föl egész világát s ime a mint mulik a zavarodás, egyenkint fölismeri a butordarabokat. Ott a függöny, a hintaszék, a divány az ezüsthímzésű párnával, az almárium, rajta az arezkép, mely férjével együtt ábrázolja, rózsaszínű selyem tölcserben hervadozó virágok, a menyasszonyi csokor, aztán a háromlábú asztal, rajta az album (a főnökné ajándéka), köröskörül székek, még tiszta minden butordarab. Aztán két ezífrázatos menyezetű ágy. Dalida rendezte be a házat. Anyja szegény volt, nem adhatott egyebet leányával, csak egy piros selyem paplant, aztán együgyű vágyakat és egy kis polgári gögöt. Az egyik ágyon férje nyugszik. A gazella nyaku női fej nesztelenül csuszik a másik ágy párnájának végére. Vajjon igazán alszik e. Alszik, szegény. Milyen sápadt a homloka és süppedt a szeme. Lélekezete fogyó és mintha tüdeje kopogna. Tilda egészen odahajlik, ajkával akarja érinteni férje halvány homlokát, de egyszerre mintha tiltakozó kéz zárná előtte az utat, —

nagy fekete fátyol borul a szemére, előre nyújtott nyakkal, meredt arczezal vonaglik a párnán és nem meri megérinteni férjét, visszaakar vonulni, de bénaság lepi meg és leküzdhetetlen tehetetlenség épen most, mikor a lelke szenvedett a szíve vonaklott s ellenálhatatlan vágyat érzett megcsókolni férjét, akit a megfontolatlan órákban semmibe sem vett. Midőn a férj kettős horkolás és szinte haragos elnyújtás után váratlan fölnyitotta szemét. Tilda féltéken hunyta le pilláit, de tovább is mozdulatlan maradt, csak a szíve kalapácsolt erősen.

(Folyt. köv.)

Kiadó és laptulajdonos:

Csokonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Koncz Ákos.

Főmunkatárs: Ujlaki Antal.

NYILT-TÉR.

Allami és orvosi ellenőrzés alatt.

Guber-forrás

Dr. Braun, Chrobak, Kaposi, Neumann stb. egyetemi tanárok által ajánlva.

Hathatós vas-arsen-víz vérszegénység, női betegségek, idegbaj és bőrbetegség stb. ellen

Elárúsítója: 734 16-7

Mattoni és Wille Budapest
és az összes gyógyszerárakban, továbbá
Mattoni Henrik Bécs és Franzensbadban.

Hirdetmény.

H.-Dorogon a város közepén fekvő

nagyvendéglőbe

egy szakképzett

vendéglős kerestetik.

Bővebb felvilágosítást ad:
Aron Moricz H.-Dorogon.

646-6-1

Hatóságilag engedélyezett végkiárulás.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy szabóüzletünk

**kész férfi- és gyermekruha-
áruosztályát**

feloszlattuk s meglevő nagy készletünket

igen jutányos áron

véglegesen kiáruljuk s ezzel módot nyújtunk a t. közönségnek, hogy szükségletét nálunk igen olcsón beszerezhesse, mert egész kész férfi- és gyermekruhaáru raktárunkat véglegesen és teljesen ki fogjuk árusítani.

878

Teljes tisztelettel

Szedlák és Vámos.

Legalkeletesebb

ujévi ajándék
gyárosok, iparosok és kereskedők részére
modern kivitelű, díszes tükörnyomású

Reklám-Naptárak

a legkülönbözőbb színekben, a megrendelő saját özégyomással aranyban vagy ezüstben.

Naptárak színnyomatu hátrészszel
évi több kék vagy piros özégyomással
darabonként 10 krtól feljebb
megrendelhető

SALZER J.
reklámcsikkgyárban

Budapest, IV., Hajó-uca 10. sz.

hazánk legelső és legnagyobb vállalata e téren.

Reklám-hirdetési táblák
díszes arany vagy ezüst szövegnyomással.

Külön berendezés kis és nagy, valamint machée-

csomaghordó fogantyúk
készítésére özégyomással.

Papírlémeznyomók domboru vagy színes özégyomással, indianer kapszlik, torta-papírok, bonbon-tölösérek ozukrászok részére.

Árjegyzék ingyen és bémelve.

RONCEGNO

legerősebb természetes

arzenikus és vastartalmu ásványvíz
a legelső orvosi tekintélyek által ajánlva és használandó
orvosi utasítás szerint:

Anémia, chlorose, bőr-, ideg- és női bajoknál, mocsárláz stb.

Az ivó-kúra egész óven át használtatik.

Raktárak minden ásványvízkereskedésben és gyógyszerárakban.

499. sz.
1898.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A Tisza folyó balpartján az Egyek-dorogmai határban az „Alsó-szabolcsi tiszai ármentesítő Társulat” által építendő **partbiztosítási** munkálathoz szükséges mintegy

1230.4 m³ termés kő anyag

szállításának biztosítására Debreczenben a Társulat hivatalos helyiségében **folyó évi október hó 25-én délután 4 órakor zárt ajánlati versenytárgyalás** fog tartatni.

A kitűzött határidőig a társulati Igazgatósághoz benyújtandó zárt ajánlathoz, az ajánlati ár 5%-a készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban esatolandó.

Elkészve érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Ajánlkozni kívánók értesítettnek, hogy a vállalati feltételek Debreczenben a társulat műszaki irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Debreczenben, 1898. október hó 14-én.

Az „Alsó-szabolcsi tiszai ármentesítő Társulat” igazgatósága.

Ki akar sok pénzt keresni?

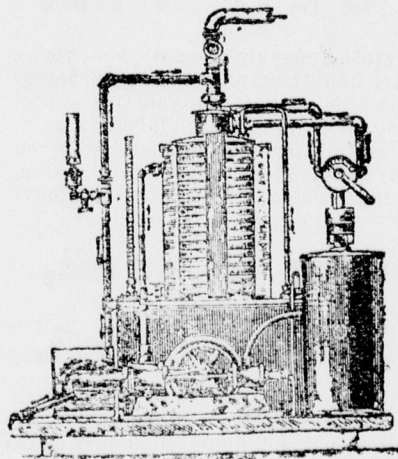
(havonként 3—400 Mrk.) minden risiko és költség nélkül, az küldje be a czimét „W. 99.” Karl Wojtan-nak Leipzig-Lindenau. 908—13—6

Ambergi

légszeszfejlesztő gépek

világítási-, fűtési- és műszaki czélokra.

Saját légszeszkészülék minden házbán.

Nem robbanó, önműködő gépek.

Világítási! Fűtési erő!

Ezen gépek által fejlesztett légszesz alkalmazás sokféle különösen ajánlatik: Lakások, irodák, vendéglők, kávéházak, szállodák, stb. világítására, melegítő, fűző és vasaló czélokra szükséges kályhák fűtésére, légszeszmotorok hajtására, stb. stb. A gépek 6-féle nagyságban (15 lángtól 200 lángig) 360 Ft-tól 1500 Ft-ig készíttetnek és kezelésük mindenki által nagyon könnyen elsajátítható. A légszesz teljesen tiszta, szaga nincs és semmiféle ártalmas anyagot nem áraszt, nem robbanékony. Árjegyzéket és prospektust ingyen és bérmentve küld.

JANISCH JÁNOS és TSA
légszesz- és vízvezeték berendezési gyára,
Budapest, VI. Csengery-utca 74. sz.

Értesítés.

Lelkész, tanító, jegyző, gazdatiszt és értelmes kisbirtokos urak figyelmébe ajánlatik egy a bel- és külföldön egyaránt keresett termény-termelése.

500 □-öl területen, utasítás folytán, kellő szakértelemmel, alig 1—2 frt befektetéssel — minden elemi csapás daczára is — évenként 200—350 frt jövedelem elérhető és **azért kezeskedem.**

Miután a tél fagya előtt a föld előkészítendő, kívánatos, hogy az érdeklő felek **azonnal** forduljanak

Mérey Sándor

termény- és kerti növények kereskedőhöz

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 1. sz. a.

ahol csakis 15 kr. postabélyeg beküldése után a kellő felvilágosítás és magyarázat **azonnal** megadatik.

942—6—1

Kéretik e lap hirdetésére hivatkozni.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH mezőgazdasági gépgyáreszek
BUDAPEST, Váci-körút 63. sz.
által a legújanyosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzszállítógép készletek (2 1/2 egész 12 lóerőig, szalma-kaszó-kezelők, továbbá járgány-cséplő-gépek, here-cseplők, tisztító-rosztok, konkolyozók, kaszáló- és arató-gépek, szénagytűzők,

„COLUMBIA-DRILL”
legjobb sorvetőgépek, boronák, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsológok, darálóok, őrlő-malmok, egytemes aczélekét, két- és háromvas-ékék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kérésre ingyen és bérmentve küldetnek.

Képviselői és bizományi raktár:
Bauer és Társa cégnél Debreczenben
II. Péterfia-utca 73. sz. alatt. 817—13—12

A női szépség kecsességét
egyedül a jó fűző emeli!

Első magyar
orvosilag elismert mű
mellfűző-gyár.
Goldstein Karolina

Debreczen, Főtér.

Ajánlja a legjobbnak elismert, saját gyártmányu
alkalmi-, oldal- és hasfűzőjeit.

Ezen Matinée-fűző, mely m. k. szabadalommal van ellátva, saját találmányom. Számtalan orvos bizonyítja, hogy ezen fűző hivatva van némely rossz rendszer szerint készített fűző által előidézett testi betegségeknek elejét venni.

Vidéki megrendelések 6 óra alatt készülnek.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Nagy készlet és nagy választék.

